

YHDENVERTAISUUS- JA TASA-ARVOLAUTAKUNTA/Jaosto

Poliisin menettely, esitutinnan aloittaminen, kuulovamma, kohtuullinen mukautus

Diaarinumero: YVTLTK/1XX/2016

Antopäivä: XX.XX.2017

Hakijalla on kuulovamma. Hän katsoi poliisin syrjineen häntä, kun se ei kuulustellut hänen ilmoittamiaan todistajia, jotka hän oli ilmoittanut poliisille tekemiinsä tutkintapyyntöihin liittyen.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi, ettei saadusta selvityksestä ilmennyt seikkoja, joiden perusteella olisi syntynyt perustellusti oletama siitä, että poliisin menettely hakijan tekemien tutkintapyyntöjen käsittelyssä olisi perustunut syrjiviin syihin. Saadusta selvityksestä ei myöskään ilmennyt, että hakija olisi vaatinut poliisilta kohtuullisia mukautuksia tai että hän olisi edes tarvinnut niitä asioidakseen poliisin kanssa yhdenvertaisesti muiden henkilöiden kanssa.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi, ettei asiassa ollut syntynyt syrjintäolettaa ja hylkäsi hakemuksen.

Asian tausta

Hakijalla on kuulovamma. Hän teki vuonna 2016 poliisille kaksi tutkintapyyntöä, joista toinen koski hänen pääsyä estämistä erään yhdistyksen toimitiloihin ja toinen erään toisen henkilön ilmoitusta siitä, että tämä levittäisi tietoa, että hakija on varas. Tutkintapyyntöjä kirjattiin nimikkeillä syrjintä ja kunnianloukkaus. Poliisi katsoi, ettei asioissa ollut syytä epäillä rikosta ja ettei esitutkintaa siten toimiteta.

Hakijan vaatimukset ja niiden perusteet

Hakija pyytää yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaa selvittämään, onko vastaaja syrjinyt häntä hänen ikänsä, alkuperänsä, kansalaisuutensa, kielensä, uskontonsa, vakaumuksensa, mielipiteensä tai vammaisuutensa perusteella ja onko vastaaja evännyt häneltä kohtuulliset mukautukset, kun se ei kuulustellut hänen ilmoittamiaan todistajiaan selvittäessään hänen tekemiinsä tutkintapyyntöihin liittyviä seikkoja.

Hakija pyytää lautakuntaa asettamaan päätöksensä tehosteeksi uhkasakon.

Esittelijän esitys

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta hylkää hakemuksen ja siten myös vaatimuksen uhkasakon asettamiseksi.

Perustelut

Sovellettavat säännökset ja niiden esityöt

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 8 §:n 1 momentin mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan,

ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Pykälän 2 momentin mukaan välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi mainitussa laissa tarkoitettua syrjintää on häirintä, kohtuullisten mukautusten epääminen sekä ohje tai käsky syrjiä.

Yhdenvertaisuuslain esitöiden mukaan muuhun kuin henkilöön liittyvään syyhyn perustuva erilainen kohtelu ei kuulu ehdotetussa laissa tarkoitetun syrjintäkiellon piiriin. Erot ihmisten tosiasiallisissa olosuhteissa, toiminnassa tai menettelytavoissa eivät yleensä muodosta ehdotetussa säännöksessä tarkoitettua henkilöön liittyvää syytä. (HE 19/2014 vp s. 67)

Yhdenvertaisuuslain 15 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on tehtävä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammaisen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa asioida viranomaisissa sekä saada koulutusta, työtä ja yleisesti tarjolla olevia tavaroita ja palveluita samoin kuin suoriutua työtehtävistä ja edetä työuralla.

Yhdenvertaisuuslain esitöiden mukaan kohtuullisina mukautuksina tehtävät toimenpiteet ovat ”tarvittavia” esimerkiksi silloin, kun jokin palvelu ei ole vammaisen ihmisen saatavilla muihin henkilöihin verrattuna vastaavalla tavalla ilman mukautusta (HE 19/2014 vp s. 79)

Yhdenvertaisuuslain 28 §:n mukaan vireillepanijan on syrjintää tai vastatoimia koskevaa asiaa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa käsiteltäessä esitettävä selvitystä seikoista, joihin vaatimus perustuu. Jos asiaa käsiteltäessä esitettyjen selvitysten perusteella voidaan olettaa syrjinnän tai vastatoimien kieltoa rikotun, vastapuolen on kumotakseen oletuksen osoitettava, että kieltoa ei ole rikottu.

Yhdenvertaisuuslain esitöiden mukaan pelkkä väite tai epäily syrjinnän tai vastatoimien kiellon rikkomisesta ei riitä syrjintäoletaman syntymiseen. Täyttää näyttöä syrjinnästä tai vastatoimista ei kuitenkaan edellytetä, vaan riittävää on, että asiaa käsittelevälle toimivaltaiselle viranomaiselle syntyy esille tulleiden seikkojen valossa perustellusti oletama syrjinnän tai vastatoimien kiellon vastaisesta menettelystä. (HE 19/2014 vp s. 93)

Esitutkintalain (805/2011) 3 luvun 3 pykälän 1 momentin mukaan esitutkintaviranomaisen on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muuten on syytä epäillä, että rikos on tehty. Pykälän 2 momentin mukaan ennen esitutkinnan aloittamista esitutkintaviranomaisen on tarvittaessa selvitettävä 1 momentissa tarkoitettuun rikosepäilyyn liittyvät seikat erityisesti siten, että ketään ei aiheettomasti aseteta rikoksesta epäillyn asemaan ja että asian sitä edellyttäessä voidaan tehdä kyseisen lain 9 §:n 1 momentissa tai 10 §:n 1 momentissa tarkoitettu ratkaisu esitutkinnan toimittamatta jättämisestä. Esitutkinnan aloittamista edeltäviin toimenpiteisiin sovelletaan soveltuvin osin esitutkintalain säännöksiä. Esitutkintalain 3 luvun 3 pykälän 3 momentin mukaan esitutkinnan toimittamisesta päättää tarvittaessa tutkinnanjohtaja.

Esitutkintalain 3 luvun 7 pykälän 1 momentin mukaan asianosaisen pyytämät kuulustelut ja muut esitutkintatoimenpiteet on suoritettava, jos hän osoittaa, että ne saattavat vaikuttaa asiaan, ja jollei niistä aiheudu asian laatuun nähden kohtuuttomia kustannuksia. Pykälän 2 momentin mukaan asianosaisen pyytämistä esitutkintatoimenpiteistä päättää esitutkinnan aikana tutkinnanjohtaja.

Esitutkintalain 3 luvun 9 §:n 1 momentin mukaan esitutkinta saadaan jättää toimittamatta tai jo aloitettu esitutkinta lopettaa sellaisen rikoksen johdosta, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa ja jota on kokonaisuutena arvostellen pidettävä ilmeisen vähäisenä, jos asianomistajalla ei ole asiassa vaatimuksia.

Asian arviointi

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, ettei asiassa saadusta selvityksestä ilmene seikkoja, joiden perusteella syntyisi perustellusti oletttama siitä, että vastaajan menettely hakijan tekemien tutkintapyyntöjen johdosta selvitettävissä asioissa olisi perustunut syrjiviin perusteisiin. Saadusta selvityksestä ei myöskään ilmene, että hakija olisi vaatinut vastaajalta kohtuullisia mukautuksia tai että hän olisi niitä edes tarvinnut asioidakseen vastaajan kanssa yhdenvertaisesti muiden henkilöiden kanssa. Lautakunnalle ei näin ollen ole syntynyt oletttamaa myöskään siitä, että vastaaja olisi laiminlyönyt kohtuullisten mukautusten tekemisen.

Edellä todetuin perustein yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, ettei asiassa ole syntynyt syrjintäoletttamaa, ja hylkää hakemuksen.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätös

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta päätti hyväksyä esittelijän esityksen.

Lainkohdat

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 8 §:n 1 momentti, 15 §:n 1 momentti ja 28 §